

ПРОЕКТ СТВОРЕННЯ ШКІЛЬНОГО КАБІНЕТУ ЕКОЛОГІЇ ЯК МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО ОРІЄНТОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Солобай Юрій Володимирович,

Лабораторія екологічного виховання Інституту проблем виховання НАПНУ,
м.Київ

У 2014р. вже збігає Декада **Освіти для збалансованого (сталого) розвитку (ОЗР)**, оголошеного ООН у 2005р. Саме освіта та виховання разом з просвітництвом були визначені «рушійними силами» для досягнення змін у відношенні суспільства до природи – однієї з головних цілей збалансованого розвитку [2]. Тому, щоб відповідати викликам сучасного світу, парадигма української освіти мала б базуватися саме на принципах збалансованого розвитку.

На жаль, Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» (прийнятий у 2011р.) констатує «недостатнє розуміння в суспільстві пріоритетів збереження навколишнього природного середовища та переваг сталого розвитку» [1]. Таким чином, втілення принципів ОЗР у практику, повсякденну роботу освітніх закладів залишається актуальним питанням.

Дуже часто інформація про екологічні проблеми, одержана учнями у школі, залишається на периферії емоцій та свідомості, якщо не підсилюється практикою повсякденного життя, не є частиною культури побутової поведінки оточуючих. Тобто, для формування в учнів усвідомлених та стійких навичок культури екологічної поведінки **впливу однієї школи не вистачає** внаслідок того, що поруч (а часто і в самій школі) існує потужна система пропагування споживацьких, антиекологічних цінностей і відносин з довкіллям. Розпорошеність джерел екологічної інформації, різне ставлення до екологічних проблем з боку вчителів, батьків, однолітків, близьких заважає дітям сформувати системні знання про екологічні реалії сучасного світу.

До того ж, значним фактором творення свідомості у наш час є засоби комунікації. Дослідники відзначають їх вирішальну роль у створенні моделей світу. Наприклад, Г. Почепцов стверджує: “Медіа... несуть з собою нові цінності, які впливають і трансформують у відповідь медіа. У відповідності з новими медіа змінюється і саме людство” [3]. Новий – мережевий – світ формує **віртуальне середовище**, вплив якого на сучасне покоління дітей є суттєвим (часто – негативним) і мало дослідженим.

Ці фактори дають підстави для твердження про необхідність розбудови альтернативного – **екологічно орієнтованого освітнього середовища (ЕООС)**. Середовищний підхід у екологічному вихованні принципово змінює масштаб і системність роботи освітян, а також – впливовість закладу у місцевій громаді. Йдеться про трансформування *життєвого простору школи та змісту навчання*. Вони мають *системно* наповнюватися екологічною інформацією, вчинками, подіями, особистостями, утворюючи місцевий осередок екологічного буття. Такі перетворення можливі за умови *оновлення методичного забезпечення та залучення місцевої громади* до процесу реформування. Без її підтримки ефективність впровадження принципів середовищного підходу буде значно нижче. Отже, ЕООС допоможе об’єднати педагогів, школярів, батьків і місцеву громаду, створити реальний інструмент формування культури екологічної поведінки учнів основної школи.

Зрозуміло, що передбачити всі можливі труднощі на цьому шляху важко, тому першим кроком може бути **розробка та реалізація проекту створення шкільного кабінету екології**. *По-перше*, кабінет екології слугуватиме **моделлю** ЕООС, яку кожний заклад має можливість адаптувати та у подальшому поширювати відповідно до своїх можливостей та місцевих умов. *По-друге*, проект дає можливість створити власний експериментальний майданчик, де можна апробувати організаційні, методичні, педагогічні та інші інновації, спрямовані на впровадження ідей ОЗР. *По-третьє*, саме під час розробки та реалізації проекту складатиметься команда однодумців та відносини між учасниками, які у майбутньому вирішуватимуть масштабніші завдання.

Крім добре відомих у традиційній системі функцій кабінет екології може бути доповнений ще трьома: *інформаційно-аналітичною, просвітницько-інтеграційною та демонстраційною*. **Перша** полягає в тому, щоб збирати, аналізувати та надавати різнобічну інформацію стосовно місцевих проблем довкілля, можливостей їх вирішення на місцевому рівні. **Друга** передбачає проведення заходів, які сприяли б поширенню ідей збалансованого розвитку серед педагогів, учнів, батьків, у місцевій громаді та об'єднання можливостей всіх цих груп для реалізації спільних екологічних проектів. **Третя** має продемонструвати відвідувачам, якими повинні бути приміщення та змістовна частина освітнього закладу, що відповідає екологічним стандартам та вимогам енерго-, тепло-, ресурсозбереження. Крім того, кабінет екології може стати **базою для створення місцевого центру екологічної інформації**, місцем спілкування активістів-екологів, ініціатором екологічних проектів (що особливо актуально для сіл, невеликих міст або мікрорайонів мегаполісів).

В залежності від можливостей та призначення функції кабінету екології змінюватимуться (як і обладнання). Але крім звичайної бібліотеки методичної літератури та періодики бажаними є інтернет, електронні матеріали, відео-, аудіотека, наочність, колекції. Про необхідні матеріали і ресурси важливо заздалегідь подумати під час детального планування етапів та розробки проекту, щоб можливі партнери чітко розуміли умови його реалізації, результати та доцільність своєї участі.

Список використаних джерел

1. ЗУ «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» № 2818-VI від 21 грудня 2010р.: Джерело: Офіційний сайт ВРУ, [Електронний ресурс], – //Режим доступу/: http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/publish/article/news_left?art_id=231217&cat_id=37486
2. Повестка дня на XXI век.: Джерело: Офіційний сайт ООН, [Електронний ресурс], – //Режим доступу/: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/agenda21.shtml
3. Почепцов Г. Від facebook'у і гламуру до WikiLeaks: медіакомунікації. – К.: “Спадщина”, 2012р. – 464 с.